

MAGYAR KURIR

Bétsből, Aprilis' 14-dikén 1818.

Frantzia Ország.

Párisban elébb a' Journal des Debats, 's azután ebből még a' Ministeri Monitor is, ilyen megjegyzést adtak ki a' Londoni Ministerialis Kurirnak azon szavaira, melly a' XXVII-dik számú M. Kurirban is a' Nagy Britanniai tzikkely alatt legelől találtatott: —“

„Egy közönséges újságlevél (így szolanak a' Párisi mindjárt nevezett újságok) a' Londoni Kurirnak tudósítója után bizonyos elmékedéseket adott ki a' Monarkhnák által tartandó Congressusnak gyanítható tárgyairol, melly elmékedések, minthogy semmi *autoritás*on nem fundáltattak, semmi vizsgálódási vitatást is nem érdemelnének külömben, ha tsak igen gyáva, vagy inkább nagyon gonosz magyarázatokra nem szolgáltatathának alkalmatosságot. Tsak egyedül ez a' tekintet indít minket arra, hogy a' Londoni Kurirnak azon erőssítését megvilágosítsuk, a' melly ezen kifejezésekből áll: *A' Congressusnak ezen nevezetes tanátskozásaiban, a' képviseleten fundálódó Országlási módok, mint próbatételek úgy fognak fontolás alá vétettetni. Ezen erőssítésnek némelly apró Státusok' jövendőbeli Constitutzójára lejendő alkalmaztatását, legalább felettébb kétséges dolognak lehetne tartani: de határozatlan vóltára nézve nagyon nevelséges. Nem próbatétel már az, a' mi néhány Státusokban fennáll és erőssödik, a' mi már a' népek' tu-*

lajdonává 's a' pallérozódásnak és a' Státus' törvényei kiszolgáltatódásának egyik sarkalatos fundamentomává tétetett. Mi lehet a' világon felfordíthatatlanabb, mi lehet szentebb, mint a' Királyoknak azon nagy adományaik, a' mellyek már valósággal fennállanak, a' mellyek a' magok jóságokat minden társaságos életbeli jóknak vitatás alá való vétetése által naponként mind inkább inkább mutatják, és a' mellyen azon Országlószerékeknek, mellyek azt fundálták, ereje fekszik?

* * *

Egy Versaliai magános lakos olly jóvállást terjesztett a' Kővetek' kamarája elejébe, melly által ezt megtanította, hogy miként szerezhessen legkönnyebben 100 milliót. Nem kell egyéb, azt mondja, hanem tsak a' városok' nevezetesebb utzáit kell gazdag lakosok' nevérol nevezni. O igéri, hogy azonnal leteszen 1500 Frankot, miheiyest Párisnak valamelyik nevezetes utzáját az ő nevérol fogják nevezni.

A' Journal du Commerce nevü újságban egy levelet hirdettetett ki egy régi Grenadíros, most fa lábön járó Kapitány, melyben arról panaszkodik, hogy a' napokban későtskére találván a' theatromba érkezni, senki fel nem állott, hogy ülőhelyével megkínálta volna, úgy hogy szegénynek az egész játék alatt állani kellett. Bezzeg nem így volt, ugy mond, 1811-ben egy hasonló alkalmatossággal a' dolog, a' midőn mindenek útát nyitottak előtte, 's legelőre bootsátrán, ott mutattak néki helyet.

Alix nevű Generális, ki egygyike azon 38 személyeknek, kik a Királynak 1815-ben Jul. 24. dikén kiadott rendelése által Frantziaországba számkivettettek, Frankfortumban a Frantzia Követhez Gróf Reinhardhoz menvén azt mondotta ott, hogy ő nem az az ember, ki a Királynak ezen rendelésében megnevezetve van, 's kérte a Követet, hogy adjon passust néki a Párisba való menetelre 's annak megmutatására, hogy nem ő van a Király' rendelésében megnevezetve.

Néhány levelek erőssítik, hogy megtalálták 's megfogták volna azt az embert, a' ki Wellingtonra reá lőtt. Mint mondják Catillon a' neve. A történet jelesen adatik elő valami Párisi tudósítás után egy Londoni újságban: — „Brüsszelben, úgy mond, jutalomtételre való aláírást nyitottak vala annak számára, a' ki olly alacsony lelkű tudna lenni, hogy Hertzeg Wellingtont meggyilkolja. Már 16 ezer Frankok tételre valának, midőn magát egyvalaki bejelentette, hogy ő kész leszen a' feltett czélnak végrehajtására. Az egygyezés úgy tétellett, hogy a' jutalomnak felét úgy is elvegye a' próbáló, ha nem sülné is el a' próba. Nem lévén szerentsés az ember, Párisból vissza tért Brüsszelbe. Egy politikai Agens azonban ugyan ott egy közönséges kertben két sétáló emberek mellett elmenvén, hallja, hogy azt beszélik, hogy ügyetlenség lenne egy olly gyáva embert megjutalmaztatni, ki csak arra se' lett volna alkalmatos, hogy a' hintót érje. Ezen politikai Agensnek 's meg a' Catillon ágyassának, a' ki ugyan azt vallja, vallástételeik, egyedülvaló bizonyosságok Catillon ellen. Mondják, hogy egy valaki, kit Párisban Márzius' 19-dikén kérdőre vontak, azt vallotta, hogy a' feljebb említett aláírási laistromot Brüsszelben néki is elejébe terjesztették, de ő azt undorodással vissza vetette.

* * *

Azon nevezetesebb személyek között, kik Mártz. 29-dikén a' Királynál udvarlásra voltak, leginkább a' nézők számebe tüntek Marschal Davoust, Jourdan, és Suchet.

Toulousében elfogtak néhány személyeket, azért, hogy egy szabómester-nél öszszegyülekezvén valami lázszó irásokat irtak-le ott, olly czélzással, hogy az országban elszélesszék.

Etat de la liberté en France című irásnak Scheffer nevű kiadóját, Párisban Mártz. 30-dikán, egy esztendőig tartó fogságra, 3000 Frank birságizetésre, 's fogságának eltétele után politikai felvigyázat alatt való maradásra ítélték.

Egy nagy urak közt elő fordult per is lefolyt Párisban. Dufay nevű Oberster halálra döfött vala Jul. 21-dikén duellálásban, egy Morys nevű Grótot. Enneközvegye pert indított az Oberster ellen. Az altörvényszék ilyen ítéletet mondott ezen dologban Mártz. 28-dikán: — „Meggondolván, hogy nyilvánosság ugyan, hogy Gróf Morys egy kardszúrás által, melyet rajta Oberster Dufay ejtett, megöletett; de azt is meggondolván, hogy ezen döfést, Dufay úr, a' maga tulajdon igazságos védelmezésének elkerülhetetlen következése szerént ejtette a' Grófon: e' szerént ezen tselekedet, mint a' büntető törvények 328-dik tikkelyének szavai tartják, sem nem bűn, sem nem vétek, 's a' többi; tehát Dufay úrnak semmi további üldöztetése nem lehet.

A' Toulousei újságban így írnak Mártz. 24-dikén: — „Midőn e' hónapnak 18-dikán, mint az azt a' napot megelőző napon, mellyen azelőtt esztendővel Rhodézben a' Fueldés' meggyilkoltatása történt, Mansonné a' fogházban, kétségkívül az irtózatos történetre való visszaemlékezés miatt, melynek gyaníthatóképpen ő is szemlélő tanuja

volt, magát rosszul érezvén, valaki azt kérdezte volna, hogy mi baja van? az asszony így felelt: — „*Holnap Mártius' 19-dike lesz; ennek meg gondolása bennem felborzadást okoz.* — A' fogháznak, melybe ezen asszony zárva van, szép kertje lévén, ő ott gyakran sétálgat; többire egy órát szokott tartani a' sétálása. Ez nap is hement oda, de nem sokáig sétálhatott, mert elbágygadt, 's kikéredzett a' fogházba. Az is ez' nap' történt, hogy a' város' polgármesterének tudára esvén, hogy Mansonné az Albyban lévő igen szép, Püspöki templomot látni kíváná, bement hozzá 's tsak egy strázsatiszt által kísértetvén, elvezette a' szép templomba, 's minekutánna azt az asszony figyelmetesen megnézegette volna, megint betsületesen vissza vitte a' fogházba, a' hol emez nagy tisztelettel megköszönte a' Polgármester fáradságát. — Ez a' történet azt mutatja, hogy talám nem mind igaz az a' sok, a' mit a' közönséges levelek ezen asszonynak igen szorosán való tartatásáról irtak.

Az a' nevezetes per, melyben ez az asszony is egy fő figurázó személy, a' melly már egyszer Rhodezben lefolyt de azután kassáltatván Albyban másodsor vétetett elő, minekutánna a' hozzákivántató elővizsgálódások sok hetektől fogva megtétettek's törvényes formába szedettek volna, most ismét folyamatban van. Mártz. 25 dikén volt benne az első ülés. A' nézők' sokasága már reggel 9 órakor eltelte a' karokat. Nagy számú szép és drága öltözetű asszonyságok voltak jelen. Legelőbb a' bizonyságok vezetettekbe a' szalába, kikközel 300-zan vannak, 's kik között Clement nevű katonatiszt (Adjutans) 's egy kellemetes maga viselő leány, Pieret Rose vonták leginkább megokra a' közönség' szeméit. Clement Adjutans ruhában jelent-meg.

A' foglyokat, kezeken bilints lévén,

rostélyos vagy karlátos szekéren hozták oda a' fogházba, az egy Mansonné kívül, a' kit gyalog hintóban egy strázsatiszt által kísértetve hoztak oda. A' szalába katonaság kísérte-be őket az ülőpadokra. Lehet képzelni mitsoda szemekkel nézte ezeket a' közönség első látásra, hogy ábrázatvonásaikból előre is hozzá vethessen, kik légyenek a' bűnök részeséi. Bastide, kit a' legátkozottabb korifeusnak tartanak lenni, 's kit a' pernek első lefolyásakor már halálra ítélték vala, úgy viselte magát, hogy ránézve az első Physiognomust is megsallhatta volna; mint ha tsak nézni ment volna oda. Az ifjú Fuedès (a' megöletettnek fia) 's az ő Tajan nevű Prokurátora, Bastidével szemben ültek. Mansonné a' több bünösök megett úgy ült, hogy nem igen lehetett látni. A' Fejét fekete fátyol fedte de, mint még is ezen általt látni lehetett, nem nagyon szép; 's nem egészen felel meg azon képekné, mellyet az ő Memoarjainak kiadóji a' könyv' elejére tettek. Szép de nem bújá ruhában jelent-meg, és az egyenesség kívánnya, így szoll a' tudósító, hogy megvalljuk, hogy ezen első ülés alatt igen betsületesen viselte magát. Ők 11, a' törvénytévők 11 $\frac{1}{2}$ órakor léptek-be a' szalába. A' törvénytévő tanáts' előlülője Feydel úr; tagjai Báro Camdon, Vice-Gróf Cambattes-Caumont, Pagan és Pinau. A' Státus' Prokurátorának (Fiscus) neve Báro Garry. A' vádoltatott személyeknek is mindeniknek van egyegy Védője. A' Mansonné Védője Prkourator Esquilat.

A, törvényes munkát azon kezdette el az Elölülő, hogy a' bünösöknek vezették 's kereszt neveiket, esztendőjüket, 's állapotjokat elkérdezte; azután a' 12 Esküdtekkel a' szokott hitet letétette. Ezek is különös. Elölülőt választottak magoknak voksolás által, kinek neve Azais.

Most már a' Jegyző fogott a' mun-

kához, melyet azon kezdett, hogy mindenik vádoltatott személy ellen való vádat különkülön felolvasta. A többekét, minthogy a' per' folyta alatt különben is elő fordulnak, rövidség' okáért elhalgatván, csak a' *Mansonjénét* teszszük ide a' személynek különösségiért. Az ellene való vád' Aktájában ezek mondatnak: —

„A' Rhodezi Esküttek előtt lefolyt törvénykezés oly közbeeső pontokra adott alkalmatosságot, mellyek talám majd éppen olyan rendkívülvalók voltak, mint maga az a' hűn, melly a' fő tárgyat tette. Egy *Mansonné*, született *Enjafran* nevű asszony, az *Aveyron* departamentjebéli Préfektus előtt, ki is ezen dologban törvényes politziai tisztnek hivatalát viselte, megvallotta vala: hogy ő a' *Fueldès*' meggyilkoltatásának szem-mellátó tanuja volt; hogy ő annak megölättetésekor a' *Bankal'* házában volt; hogy ő ott legnagyobb veszedelemnek kitétetve volt; ugyan ezen asszony, minnekutánna más embereknek is hasonló dolgokat vallott volna, a' Rhodezi törvényszék előtt megjelenvén, itt mindeneket tagadott; esküdt, hogy a' *Bankal'* házában soha nem volt; azonban az ő tagadásait, magaviselete, tekintete, 's minden mozdulásai megczáfolták, a' vádoltatott személyeknek látására görts jött reá, akár valóságosan akár pedig csak tétetésből elájult; az ülés alatt magán kívül látszott lenni vagy talám úgy is volt; ezen szók, tör, gyilkosság, az ajakai közzül kiszaladtak, 's a' *Bastide* és *Jausson* ellen a' szájából csak felimeddig kiejtett mérgelődés, kimutatta, hogy melly jól tudhatja, kik legyenek a' gyilkos fejek. Ezen asszonyember minnekutánna ugyan azon törvényszék előtt a' bizontalankodásnak, önnön maga ellenvaló ellenmondásnak, 's azon esküvése valóságos megvételének, mellyel ma-

gát az igasság' kimondására elkötelezte vala, botránkoztató bizonyosságát mutatta volna, végezetre a' kikérdeztetésnek vége felé vakmerő bátorsággal kimondotta, hogy az ő ajakai közzül az igasság ki nem jöhet. Mind ezekre a' környülállásokra nézve gyanítani lehetett, hogy *Mansonné* a' szerentsétlen *Fueldès*' meggyilkoltatásának titkát tudja, vagy legalább a' tselekedetnek végrehajtásából tud valamit. Valami nagy dolognak kellett annak lenni, a' mi az ő bizontalankodását, magamagának való ellenmondásait, és azt, hogy a' vetekedések alatt az igasságot kimondani nem akarta, okozta. Egy levélben, mellyet az *Aveyroni* departament Préfektusához irt, az ötétváro szomorú végről beszéll; úgy látszott, hogy anyai szívet síjának tölle lett elvétettetése gyötri; röviden szollván, minden környülállások azt mutatták, hogy ő a' büntnyomban követni fogó bünteléstől irtózik. —

„Uj vizsgálódás rendeltetett ellene: Ismét megvallotta, hogy ezen szempillantásban, melyben *Fueldès* megöletett, a' *Bankal'* házában volt; azonban az egyéb környülállásoknak elhalgatása, holott az ő némelly bizonyosságok eránt tett nyilatkoztatásaiból bizonyosan kilátszik, hogy ezen környülállások előtte tökéletesen tudva vannak; az az egészeszen bebizonyítottatott dolog, hogy ő a' *Bankal'* házában jelen volt légyen; az, hogy ő eleinten az Elölülőnek maga megvallotta, hogy rajta akkor, mikor a' *Bankal'* házában volt, pantalon nadrág volt, melly a' meggyilkoltatottnak véreétől metsköl kapott; 's az az ő néhányszori mondása, hogy annak megvallása, hogy ő *Bankal'* nál jelen volt légyen, az igasságnak még csak egy részét teszi, 's hogy ő annak többi részeit majd a' későbbi vizálgatáskor fogná megmondani: mind ezek a' környülállások erőssítik és bizonyosabbá teszik a' vádoltatott asszonynak hűnő voltát. —

„Ezen okokra nézve Mária Francisca Clarissa Enjalran, a' Crespini Adószedő Manson Antal felesége Rhodczi lakos, vádoltatik, hogy a' Fueldès meggyilkoltatásában, tudva, annak elintézésében, könnyebbitésében, vagy vegrehajtásában részes lett volna.“

Igy olvasták-fel a' több vádoltatottak ellen intéztetett Aktákat is különkülön. Mind ezeket az ifjú Fueldès sirva halgatta végig. Bastide érzéketlenül halgatott. Manson né valahányszor arról volt szó, hogy a' gyilkosságnaktörténésekor a' Bankal házában jelen volt, mindenkos lestsüggesztette a' fejit. Az Elölülő felszollalván, a' vádoltatottak ellen való minden Aktákat felvette, azokat tiszta, jó rendű, és ékes beszéddel való előadásba foglalta, a' gonosz gyilkosságnak minden környülállásait eleven színnel lefestette, azután az Ésküdtekhez fordult, ezeknek az igazság eránt viseltető buzgóságokat magasztalta, 's szavait ekképpen folytatta: — „Szerentsés országlási állapot, a' melly illy megnyugtató fundamentumokon fekszik; mi ebben minden féle kívánságainknak részrehajlást nem esmérő kezeségét bírjuk; az ártatlanság oltalmát, üldözöt tsak a' bün talál benne. Ehezképpest ti: Brugniere Katalin, Özvegy Bankálné; Bastide-Grammont Bernard Károly; Jausson József; Colard Baptista; Bax Ferentz; Missonier Maria József; Benoit Anna; 's Enjalran Clarissa Francisca Maria, ti mondom, azzal vádoltattok, hogy a' Fueldès úr holt testének az Aveyron vizébe való véttetésében munkások vagy részesek lettetek volna. Ti pedig: Bastide-Grammont Károly és Jausson József, még különösen azzal is vádoltattok, hogy a' gyilkosság után következett napon, Mártzius 20-dikán 1817-ben, a' Fueldès házában feltörés által tetetett lopásban, a' melly váltópapirosoknak 's egyéb vagy-

noknak elvitelében állott, munkások vagy részesek voltatok légyen. Most hát haljátok-meg vádoltatástoknak minden környülállásait.

Az Elölülő után a' Státus' Prokuratora szollalt-fel 's mind ezeket a' környülállásokat és a' rettentő bünt, melly által az emberi társaság egy jó és hasznos polgártól megfosztatott, még egyszer undorító színnel leírván, az után az ifjú Fueldès' Prokurátora 's maga a' fiú is beszédeket tartottanak, 's ezeknek is vége lévén, most már hozzá fogott az Elölülő a' bizonyságok kikérdezéséhez. Ezek minnyájok egy oldalszobába küldettvéen, 's onnét egygyenként hivattattak elő a' kikérdeztetésre. Az elsőnek neve Lacombe; ez ilyen vallást tett: Én a' gyilkosság után való napon a' város közepén lévén nagy lármát hallottam; azt beszéltek, hogy egy embert huztak-ki a' vízből. Én így szollottam Tournierhez, kivel egygyütt voltam: Cyerünk lássuk mi dolog; azonban szembe hozták vélünk a' már kivonatott testett. Ezen napon láttam *Bastidét* kijöni a' Fueldès' házából, a' kalapját most jobbra majd balra igazítván. Bousquier nékem adós lévén, tsak biztatott. Mártz. 9-dikén a' Püspöki templomnál találkoztam véille; ekkor azt mondta, hogy Bastidével valami számvetése lesz a' következő vasárnapon, melly után azonnal meg fog nékem fizetni. Néhány óra múlva a' templommal általellenben láttam sétálni Fueldest; tsak hamar ott termelt Bastide is, kihez így szollott Fueldès kemény hangon: Hát Bastide már mind így halad a' dolog, soha nem érjük-é már végét; úgy látom, hogy kéntelen leszek keményebb eszközökhöz nyulni.“ — Bastide Fueldest karon fogván így felelt: Az igaz, hogy tett ígéretemet meg nem tartottam; de hiába, mert egy Sousra is szert nem tölhettem.“

Előtűző: — Bastide, mit seled maga erre? — A' bizonyosság (seled Bastide) nagyon kétségesen látszik tudni, hogy Mártz. 9-dikén hol látott engem? továbbá abban is hibázik, hogy mit mondott nékem Fueldés, kivel ugyan én valóság-gal találkoztam a' Place d' Armes pia-tzon, hanem ő csak ennyit kérdett töl-lem, hogy miképpen folynak dolgaim? Én néki adóssa tellyességgel nem voltam.

E. Ü: — Bastide, a' melly magya-rázatokot maga ad a' dolognak, funda-mentom nélkül valók. Én ezekre csak azt jegyzem-meg, hogy maga Bastide, mikor Fueldével Mártz. 9-dikén beszél-lett, véle úgy szollott, mint a' ki néki adóssa lett volna, 's őtet arra kérte, hogy várokozzék. Mondja-meg Bastide igazán, hogy adóssa volt e' Fueldesnek? — *Ba-stide* így felelt gúnyoló hangon: Nem voltam én az ő adóssa; nem volt véle egyéb közöm, csak hogy jótételekkel vi-seltettem eránta. Gyakran kíségettem bajaikból mind magát mind fiját. Fuel-dés nem volt abban az állapotban, hogy pénzt adhasson költsön.

E. Ü: — Ez nagyon rossz mentség. Fueldés elég tehetős volt arra, hogy pénzt adjon költsön. — *Bastide* ismét gúnyo-lódva: — Ennye, pátvar vigye! így mi nagy tsudák' idejében élünk!

E. Ü: — Megmarad e' Bastide azon erőssítése mellett, hogy Mártz. 19-dikén reggel nem volt Rhodézben? — *Ba-sti-de*: Megmaradok.

E. Ü: — Bizonyosság! Mitsoda öltö-zetben volt Bastide, mikor az úr látta? — *Lacombe*: Ez nékem éppen jól nem jut eszembe; csak arra emlékezem, hogy egy rossz kalap volt a' fején. — *Bastide*: Ez egy jele annak, hogy melly szavabe-vehető ember legyen a' bizonyosság!

Ezzel 4 óraker az ülés berekosztot-tén, más napra halasztatott.

S v é t z i a.

Mártzius' 20-dikán véghez ment a' XIII-dik Károly Király pompás temetése. A' hol a' testet a' városban által a' tem-plomba vitték, az utzák mindenütt desz-kákkal berakva 's seketo posztóval bevon-va valának; a' segyveres polgárság, 's a' testörző seregek kettős sort formáltak. A' Stockholmban lévő egyéb Regemen-tek Svadrononként 's Bataliononként ál-lottak a' templomfelé lévő piatzokon. Dél-utáni 4-gyedfél óraker a' városban lévő minden harangok zúgtak. Az Udvari el-ső Marschal jelentést tett a' Birodalmi Marschalnál, hogy az indulásra minde-nek készen állanak. Ez azonnal bement három Státusministerekkel a' Királyhoz, ki is a' Kir. Familia, a' Birodalom Nagy-jai, a' Keresztes Rendek' Kommandató-raji, 's az Udvarnok által kísértetvén azon szalába ment, a' hol a' koporsó lelé-tetre volt; itt a' Király annak sedelét be-zárta; 's azt a' Birodalom' Nagyjai 's a' Seraphin Rend Ritterei felvették 's a' kül-ső szalába vitték, a' hol azt a' szolgál-ton lévő Generálisok 's Admirálisok vár-ták 's által vérén azután a' templom felé vitték, ott a' *Katalfalkra* helyhezlet-ték, 's a' Rendezimereket 's Királyi czi-meket, melléje lerakták. A' mostan uralkodó Királynak a' templomba való beér-kezésekor a' harangozás megszűnvén, a' gyászos muzsika kezdődött-el, azt követ-te az istenitizszi-tet 's egy halotti predi-kázió, mellyet a' Linköpingi Püspök Doktor *Rosenstein* tartott. Erre ismét elkezdődött a' gyászos muzsika, 's az Ér-sek két Püspökökkel egygyütt lement az úgy nevezett Gustávusok' temető sirjába, a' hova a' koporsót, minekutánna a' *Ka-talfalkrol* levéttetett volna, a' Király, a' Koronörökös, a' Birodalmi Héróld, a' Birodalmi Marschal, 's az idvezült Ki-rály' Rendezimerei 's Királyi czi-mei, 's a' Birodalom és Seraphin Rend' zászlói

által kísértetvén, a' Birodalom' Nagyjai, hasonlóképpen leemelték; a' Koronát a' koporsó fedeléről levették, az Ersek a' koporsót földel meghintezte, az alatt a' Király' jeladására az égyuzók 250 lövést tettek, 's a' parádében álló Regementek batalionként való salvét löttek, 's egy mély gyászba öltözködött Királyi Kasznármester, egy lovas tsoport által kísértetvén a' város' nevezetesebb utzáin a' nép között emlékeztető pénzt hány széllyel. Vége lévén a' templomban az isteni tiszteletnek, a' halotti sereg, az előbbeni processióval és 500 lobogó fátylakkal, mellyeket egy Batalionbéli katonaság vitt, az Udvar felé vissza indult, a' midőn már most a' Király, az Udvari ügy nevezett nagy őrző seregtől körülvétele, azon menyezet alatt ment, mellyet előbb a' templom felé a' koporsó felett vittek vala.

A' mostani Koronaörökös Princz Oskár, ki már külömbkülömb muzsikai nótákat készített, ezen temetésre is készített egy gyászos marsot. Minthogy ezen temetésen az Ország' Rendei is jelen lenni, 's a' Rendek közzül egy számos követségnek a' koporsó után menni kellett, tehát azzal a' jóssággal viseltetett a' Király a' parasztok' Rende eránt, hogy a' szegényebbeknek, főnkent 100 tallértrendelt gyász rubára, 's a' fő városbéli szegényebb polgároknak is formaruhára. Valami 1000 személyekre teszik a' holt testet kísért emberek számát. Az utakon előre állásokat készítettek a' spekulánsok a' nézők' számára, 's a' házak' ablakai olly drágák voltak, hogy tiz tallért is fizettek egy ablakért. A' templom' kivilágosítása 's a' gyászos muzsika a' temetés után is megújított néhány napokon a' nép' kedviért, a' hova való bémenetelre bileteteket osztogatott-ki a' Birodalmi Marschal.

* * *

Tudományos Hirdetés.

Új könyv: Állati Mágnesség Mérés-serpenyője. Szerző *Kováts Mihály* Orvos Dr. I. Serpenyő. Kísírtet. Az Állati Mágnesség Álbáját az Egészségtudománynak és Lélektudománynak Törvényeiből kimagyarázni. Szerző *Eschenmayer C. A.* Tübingi Tanító. Stuttgartban és Tübingben. 1816. Fordítá *Kováts Mihály* Orvos Doctor. II. Serpenyő: Állati Mágnességről iratott *Eschenmayer C. A.* Munkájának megvizsgálata, és megczáfoltatása *Kováts Mihály* Orvos Doctor által. A' Munka készon leszen 12-dik Juniusig. Előrefizetésre hotsáttatik. Az előrefizetés 1 fl. Conventziós pénzben, vagy annyit érő Scheinban. Bevéteik ezen előrefizetés Medárdusi-Pesti vásárig, azután nem. Mert a' nyomtatandó Exemplárok száma az előrefizetéshez alkalmaztatik. A' ki tiz előrefizetöt szerez, egy Exemplárt ingyen kap. Nevezetesen kérem bizodalmasan, az előfizetésnek kezekhez vételére, és nekem legfeljebb a' Pesti Medardusi vásárra való beküldésére, a' következő úrakat: *Pesten* Eggenberger és Kis József könyváros Urakat. *Bétsben* Tek. Udvari Agens Szüts István Urat. *Kassán* Tek. Kalós Dániel, és Tiszt. Kováts István Ref. Predikátor Urakat. *Debreczenben* a' Ref. Collégiumban a' Senior Urat, és a' Városon ugyan Debreczenben Csátyné könyváros Aszszonyt. *Váradon* Tek. Éles Fiscalis Urat. *Ungváron* Orvos Doctor Sípós Urat. *Miskócson* Váradí Ger'son a' Ref. Gymn. Rector Urat. *Patakon* a' Ref. Colleg. Senior Urat. *Pápán* a' Ref. Collegn. Senior Urat. *Bereg Vármegyében* Beregszászi Professor Urat. Erdélyben: *Kolosvárott* Tek. Orvos Doctor és Professor Incze Urat. *Számos-Ujvárott* Tek. Orvos Doctor Fülep Mihály Urat. *Désen* Tek. Orr. Doct. Bod Elek Urat. Kováts Mihály Orv. Doctor Pesten.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

B é t s.

Császár és Császárné ő Felsegeek, a' mult szombaton (April. 10-dikén) Dalmatzia felé útnak indultak. Útjuk így van *Fiuméig* elrendeltetve: 10-dik éjjel Wurzzuslágban, 11-dikben Graetzben hálnak; a' következő napot ott töltik; 13-dikben Gonowitz, 14-dikben Leibach leszen háló helyek; 15-diket ott töltik; 16-dikben Adelsbergben, 17-dikben Triestben hálnak, 's ott maradnak 23-dikig, a' melly napon Fiumébe érkeznek. Fels. Urunk' kísérei: Gróf Wrbn a Fő Kamarás, F. M. Lajnánt Kutsera Cs. Adjutáns, Státustanátsos Bátor Stift Cs. Udv. fő Orvos, Cs. K. Titkos Kabinéti Titkoknok Várady, 's Cs. K. Udv. Vice-Controlőr Ritter *Cöckelberge*, Urak; a' Fels. Asszonyunkéi: Gr. Lazarskyné Fő Udvarimesterné, Gr. Wurmbrand Fő Udvarimester, 's többek.

A' Bétsi Cs. Udvarhoz rendeltetett Apostoli Nuntius Gróf Leardi, e' h. 8-dikén, a' Schwartzenberg Hertzegei házból Bétsnek nevezetesebb utzáin végig, fényes és közönséges pompával tartotta a' Nuntiusi lakó házhoz a' maga bejövetelet, a' honnét ötlet más nap' déli 1 órakor Cs. K. Camerarius Gróf Czernin, az Udvarhoz közönséges audientiára vitte, 's ott az Udv. tisztségek által fogadtatván, elébb Császár azután Császárné ő Felsegeekhez, továbbá Koronaörökös ő Cs. Fő Hertzegegéhez, bevezettetett. Ugyantsak az ő audientiára való hotsátatása a' több Cs. Fő Hertzegeknél e' h. 10-dikén délután ment véghez az Udvarnál.

Renát ő Cs. Fő Hertzegeége Lombard-Velencezei Vice-Király, e' h. 13-dikén reggel útnak indult Majland felé.

Utja, Lintz, Salzburg, Monachium, Innsbruck, Botzen, és Verona városaikon által intéztetett-el.

Az ő Felsege parantsolatja szerént minden Udv. fő hivataloknak, az Udv. Titkos és Státus Cancellariának 's minden egyéb Udv. Cancellariaiaknak 's Udv. Biztosságoknak tudtokra adatott, hogy az ő Felsege távolléte alatt, Lajos ő Cs. Fő Hertzegeége folytatja, mint az ő Felsege képviselője, a' Státus foglalatosságait.

E' h. 7-dikén déltájban Luxemburgban tűz támadván, még estvéli 8 órakor is oltották; 25 házak lettek hamuvá a' Cs. K. épülethez tartozó magazinumokkal 's az ahoz ragadva volt üveges és meleggyas (veteményes) házakkal egygyütt. A' nagy hévség miatt a' templom' ablakai megolvadtak. Egy öreg asszony megégett; két oltók megsebesedtek. Mondják, hogy szénakötés közben való pipázás okozta volna a' gyulást.

* * *

Zalathnárol (Erdélyben) Mártz. 6-án. A' Magyar Király Erdemes Irójának újságleveleit gyönyörködve olvasom, azért bátorkodom ezen örvendetes hírt tudtára adni: hogy valamint Magyar Országban (a' mint az újságlevelekből is tudjuk) oltódik a' gabona, úgy Erdélyben is száll annak az árra, (noha nem mindenütt) — különösen Szeben Királyi Városból oly tudósítás érkezett: hogy ottan, hól azért, mivel a' gabona kereskedők sokat egybe gyűjtván, el nem adhatták; hól azért, mivel [a] közel lévő Oláhországból többet oda hordottak, annyira oltódik a' gabona, hogy a' mitől a' Kupetzek félnek és a' földnepe óhajtya, nem sokára 1 V. forintton is megvehetik vékáját — *adja is az Isten.*

Száz forint huszas pénzért, adtak Váltó cédulában: —
Apr. 10-dikén 270 $\frac{1}{2}$ — 11-dikén 268 $\frac{1}{2}$ — 13-dikén 267 $\frac{7}{8}$ — forintot.